

УДК 338.24

Грибан В.Г.

доктор біологічних наук, професор

Клименко О.Б.

студентка

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

АНАЛІЗ ТРАВМАТИЗМУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Проаналізовано стан травматизму на Дніпропетровщині в сучасних умовах виробництва, чинники, які впливають на цей показник, та запропоновано заходи для гуманізації умов праці.

Ключові слова: травматизм, умови праці, професійні захворювання, профілактичні заходи.

Hryban V.G., Klymenko O.B. Analysis of traumatism at enterprises of Dnipropetrovs'k region. The condition of traumatism in the Dnipropetrovsk region in the modern conditions of fishing, the factors influencing this indicator and the proposed measures for humanization of working conditions are analyzed.

Keywords: traumatism, working conditions, occupational diseases, preventive measures.

Постановка проблеми. Травматизм та професійні захворювання негативно відбиваються на добробуті та соціальному стані України. Їх рівні є основними показниками стану охорони праці в тій чи іншій сфері економічної діяльності, регіоні і в цілому в державі. Нинішній їх стан у державі профспілки оцінюють як критичний. Незважаючи на щорічну оптимістичну динаміку зниження кількості нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, за даними Держкомстату, рівень травматизму на виробництві в Україні залишається високим.

Прийнято поділяти причини виробничого травматизму і професійної захворюваності на такі основні групи: організаційні, технічні, санітарно-гігієнічні, економічні, психофізіологічні.

Виклад основного матеріалу. Виробничий травматизм, професійні та професійно зумовлені захворювання завдають не лише соціальних, але й значних економічних збитків, тому комплекс організаційно-профілактичних заходів знаходиться у складному взаємозв'язку різних чинників виробничого середовища і умов праці. Розроблення комплексу профілактичних заходів можливе лише на основі обґрунтованого аналізу і прогнозу виробничого травматизму, що дозволяє виконати певні методики [1].

Серед багатьох факторів, які зумовлюють такий стан, можна виділити основні:

1. Незадовільні умови праці, що не відповідають санітарно-гігієнічним вимогам та технічній безпеці;
2. Відносно низький рівень кваліфікації працівників;
3. Низька виробнича дисципліна;
4. Надзвичайно великі обсяги тіньової зайнятості;
5. Недбале ставлення деяких керівників підприємств до проблем охорони праці;
6. Застарілі малобезпечні технології та брак коштів на реконструкцію виробництва, переозброєння його сучасною технікою;
7. Наявність значних недоліків у виконанні державної політики (законодавства) з охорони праці; формуванні державної системи управління охороною праці як в окремих галузях економіки, так і в адміністративно-територіальних одиницях України та ін.

Небезпечні чинники часто призводять до травм, а шкідливі чинники – до захворювання. Тільки з організаційних причин відбувається близько 80 % усіх нещасних випадків у побуті та на виробництві. Але оздоровити умови діяльності, підвищити безпеку не можна за допомогою одних лише організаційних заходів.

У системі заходів з профілактики травматизму, вироблених усіма країнами світу, істотна роль приділяється розробці і впровадженню комплексних програм безпеки праці.

За даними Міжнародної організації праці, в усьому світі щодня реєструється понад 500 смертельних випадків у сільському господарстві, промисловості та сфері послуг. Щорічно більше 300 тисяч працівників отримують виробничі травми і професійні захворювання. Кожні три хвилини гине один робітник у результаті нещасного випадку, а щосекунди четверо робітників одержують виробничу травму [2].

У I кварталі 2017 року робочими органами виконавчої дирекції Фонду зареєстровано 1 359 (з них 103 – зі смертельним наслідком) потерпілих від нещасних випадків на виробництві, на яких складено акти за формою Н-1. У тому числі складено 976 (в т.ч. зі смертельним наслідком – 37) актів за формою Н-1 на випадки, що сталися і розслідування яких закінчилося у звітному періоді, та 383 (в т.ч. зі смертельним наслідком – 66) актів на випадки, що сталися у минулих роках, а акти на них складені у звітному періоді.

Найбільшу кількість страхових нещасних випадків зареєстровано у Дніпропетровській області (14 %), Донецькій області (13,8 %) та м. Києві (10,7 %). Кількість травмованих осіб у цих областях складає 38,5 % від загальної кількості травмованих по Україні.

На підприємствах України травмовано 70,9% (963) чоловіків та 29,1% (396) жінок від загальної кількості травмованих по Україні.

Отримали травми на виробництві у стані алкогольного сп'яніння 27 осіб (2 % від загальної кількості травмованих по Україні), що на 1 особу більше у

порівнянні з I кварталом 2016 року. При цьому 14 осіб отримали травми із смертельним наслідком.

Найбільше за I квартал 2017 року травмувалися робітники таких професій: гірник очисного забою (71 особа), водій автотранспортних засобів (52 особи), прохідник (41 особа).

Найвищий рівень виробничого травматизму спостерігався серед працівників віком від 50 до 59 років (349 осіб, що складає 25,7 % від загальної кількості травмованих по Україні за I квартал 2017 року).

Серед причин нещасних випадків переважають організаційні – 58,7 % (798 нещасних випадків). На психофізіологічні причини приходить 29,1 % (396 нещасних випадків), а на причини, пов'язані з технічними чинниками, – 12,2 % (165 нещасних випадків) [3].

Сучасний етап ринкових відносин в Україні вимагає усвідомлення державою та усім суспільством цінності здоров'я населення, економічної результативності інвестицій в галузь охорони здоров'я і праці. Стан здоров'я працюючих, забезпечення гідних умов праці є важливим наочним відображенням рівня економічного розвитку країни, спрямованості її соціальної політики. Виступаючи якісною характеристикою трудових ресурсів потенціалу України, стан здоров'я громадян безпосередньо зумовлює рівень продуктивності праці та значною мірою впливає на перспективи її соціально-економічного розвитку [4; 5].

Звернувшись більш детально до показників травматизму на Дніпропетровщині, можна зазначити таке: впродовж останніх 17 років спостерігається суттєве зниження загального рівня виробничого травматизму – майже в 14 разів. Проте, навіть проти жахливої цифри 1996 року, яка становила 4841 травмованих осіб, кількість нещасних випадків і сьогодні ще залишається доволі високою. Зокрема, протягом минулого року травми отримали 365 працівників, в тому числі 33 загинули. Цього року станом на 01.04.2017 р. вже сталося 66 нещасних випадків, з них 6 зі смертельним наслідком. Разом з тим вдалося уникнути групових нещасних випадків.

Безумовно, дієвий контроль, ефективна наглядова діяльність у сучасних умовах були б не можливі без удосконалення управління охороною праці на обласному рівні, без впровадження системної роботи серед роботодавців щодо популяризації нових методів і форм управління охороною праці на підприємствах. Вагомий внесок у вирішенні цього питання внесла, насамперед, підписана перша в Україні Угода про співпрацю між Дніпропетровською ОДА і Держгірпромнаглядом України, яка окреслила чіткі орієнтири шляху втілення у регіоні програми поліпшення стану безпеки і умов праці на 2012–2017 рр.

Протягом 2013 року на підприємствах Дніпропетровщини сталося 66 нещасних випадків (проти 97 за відповідний період минулого року), з них 6 зі смертельним наслідком (у 2012-му – 8). Разом з тим вдалося уникнути групових нещасних випадків, у той час як у минулому було зафіксовано 7, в результаті яких 17 працівників було травмовано, з них 5 смертельно.

«Лідером» по загальному виробничому травматизму, незважаючи на

суттєве зниження, залишаються металургійна галузь (18 проти 24) та соціально-культурна сфера (16 проти 23), що складає понад 50 % від загальної кількості потерпілих. Жодного травмованого у таких галузях, як хімічна, нафтохімічна, газова, целюлозно-паперова, легка та текстильна промисловість.

З метою попередження виробничого травматизму інспекторським складом теруправління Держгірпромнагляду у Дніпропетровській області впродовж першого кварталу поточного року було проведено 1768 перевірок виробничих об'єктів (обстежень) суб'єктів господарювання. За результатами перевірок виявлено 13380 порушень законодавчих та нормативно-правових актів з питань охорони праці, призупинено 2303 одиниці машин, механізмів та устаткування підвищеної небезпеки, видано 552 розпорядження про заборону виконання робіт. За порушення нормативно-правових актів з питань охорони праці до адміністративної відповідальності притягнуто 1305 працівників. На 21 посадову особу матеріали про порушення законодавства про охорону праці направлено органам прокуратури [6].

Для успішного вирішення питань зниження травматизму на підприємстві велике значення має ґрунтовне вивчення причин їх виникнення, що дозволяє розробляти дієві плани щодо їх запобігання. Дослідження показують, що сприятливі умови праці є важливим чинником як самої мети виробництва – одержання прибутку, так і засобів її досягнення: підвищення працездатності, продуктивності і якості праці, ефективності мотивації трудової й соціальної активності працівників через задоволення їх потреб, цінностей, інтересів. Виникає необхідність дослідження та аналізу процесу формування потенційної небезпеки, окреслення обставин, за яких вона може проявитися і призвести до небажаних наслідків. Регулюючий вплив за таких умов має бути спрямований на доведення ризику до допустимого рівня, тобто мова йде про запобіжно-попереджувальний вплив протікання трудового процесу. Для забезпечення гуманізації умов праці рекомендовано поетапно впровадити комплекс певних заходів:

- оцінити стан умов праці за результатами соціологічних досліджень;
- провести атестацію робочих місць за умовами праці;
- розробити і впровадити програми поліпшення стану умов і безпеки праці;
- впровадити систему пільг і компенсацій за роботу у несприятливих умовах;
- оцінити ефективність соціально-економічних заходів щодо гуманізації умов праці на виробництві.

Висновки. Впровадження вищенаведеного комплексу заходів у практичну діяльність дозволить зменшити соціально-психологічні негаразди в колективі. Одночасне підвищення заробітної плати і рівня соціального захисту сприятиме формуванню такого соціально-економічного та психологічного клімату, в якому і працівники, і роботодавці будуть зацікавлені в поліпшенні умов праці, дотримуватимуться трудової та виробничої дисципліни, що є важливими чинниками мотивації високопродуктивної праці. Забезпечення певних мотиваційних аспектів щодо поліпшення умов праці на підприємстві, ви-

явлення специфіки самоуправління умовами праці на робочих місцях та їх самовдосконалення, залучення працівників до прийняття ефективних рішень щодо напрямків вдосконалення трудового процесу створює передумови економічного, освітнього і культурного прогресу персоналу, що є основою гуманізації умов праці на виробництві.

Бібліографічні посилання

1. Пахомов Р.І. Аналіз, прогнозування та профілактика травматизму з важкими наслідками / Пахомов Р.І., Гасій Г.М., Білоус І.О., Лаврут Т.В. // Зб. наук. праць Харківського ун-ту Повітряних Сил. – 2015. – Вип. 2(43).
2. Мягченко О.П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства : навч. посіб. / Мягченко О.П. – К. : Центр учбової літ., 2010. – 384 с.
3. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.social.org.ua/activity/profilactika>.
4. Решміділова С.Л. Хмельницький національний університет Оцінка рівня травматизму в регіонах України.
5. Грибан В.Г. Валеологія : підручник / В.Г. Грибан. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літ., 2012. – 342 с.
6. Головне управління Держпраці у Дніпропетровській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dp.dsp.gov.ua/reports.html>.

Надійшла до редакції 09.10.2017

УДК 342.95 + 35.073.5

Глуховеря В.А.
кандидат юридичних наук,
заслужений юрист України
(ГУНП у Дніпропетровській області)

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МВС УКРАЇНИ

Розкрито зміст проблем матеріально-технічного забезпечення діяльності МВС України. Акцентовано увагу на тому, що покращення стану матеріально-технічного забезпечення діяльності МВС України слід забезпечити дієве планування та відомчий контроль МВС України у сфері фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання і витрат.

Ключові слова: МВС України, матеріально-технічне забезпечення, бюджетні кошти, фінансування.